

Стан та тенденції українського ринку страхування життя

Віталій Березюк,

*Phd в економіці, викладач кафедри маркетингу та поведінкової економіки,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,*

e-mail: BereziukV@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0002-9746-7656

Зростання популярності страхування життя дозволяє знижувати соціальну напругу та зменшувати навантаження на державний бюджет. Накопичені страхові фонди, частина яких може бути використана для інвестицій, сприяють стабілізації фінансової ситуації та економічному розвитку України. Страхування життя посідає центральне місце серед видів страхування, маючи значний соціально-політичний вплив. У більшості промислово розвинених країн це перевірений та популярний засіб для забезпечення індивідуального добробуту на пенсії, а також фінансового захисту сімей у разі втрати годувальника.

Оцінка поточного стану ринку страхування життя в Україні свідчить, що він все ще недостатньо розвинений, щоб повноцінно виконувати свої функції в умовах євроінтеграційних процесів. Сьогодні в Україні застраховані лише 5-7% населення, тоді як у Європі цей показник сягає близько 85%, а в США – 80%. У розвинених країнах окремі громадяни часто мають кілька страхових полісів на різні терміни в різних компаніях. Витрати на страхування життя на одну особу в Україні становлять лише від 1,5 до 2 доларів. Для порівняння, у сусідній Польщі цей показник дорівнює 102 доларам, в Угорщині – 148 доларів, у Німеччині – 1042 долари, в США – 1750 доларів, а у Великій Британії сягає 3300 доларів [1].

Загальна тенденція останніх років показує помітне скорочення кількості компаній, що надають страхові послуги як у секторі non-Life, так і Life. Сфера страхування життя має значно меншу кількість підприємств і демонструє більш різке падіння у відсотковому вираженні. Ця динаміка свідчить про негативні економічні процеси, через які населення виявляє низький інтерес до страхування, особливо до страхування життя, яке залишається непопулярною практикою. Щодо структури видів страхування, найбільш поширеними залишаються: КАСКО, ОСАЦВ, добровільне медичне страхування, Зелена карта та накопичувальне страхування життя [2].

Аналізуючи структуру валових страхових премій у сфері страхування життя в Україні за 2022 рік, варто відзначити, що основну частку становить накопичувальне страхування життя (72,45%). Воно дає можливість застрахованим особам накопичувати кошти на майбутнє та отримувати виплати після досягнення певного віку або закінчення строку дії договору. Інші види страхування життя також займають помітну частку (23,06%), що свідчить про різноманітність продуктів на цьому ринку. На ринку страхування життя в Україні відбувається адаптація страхових продуктів, зокрема, робиться акцент на гарантованому доході, а не на потенційному зростанні ринку. Однак, розвиток цього сектору стримується низьким рівнем доходів і недостатньою обізнаністю

населення. Однією з проблем є відсутність механізму гарантії страхових виплат за договорами довгострокового страхування життя, що підриває довіру до цього виду послуг. Крім того, процес виходу страховиків з ринку не завжди забезпечує захист прав споживачів страхових послуг [2].

З лютого 2022 року страховий ринок поступово адаптувався до реалій війни. Страхові компанії починають пропонувати, хоча й у вкрай обмеженому форматі, покриття воєнних ризиків, включаючи їх в перелік подій в страхуванні від нещасних випадків. Деякі страхові компанії доповнюють умови полісів подіями – тимчасова втрата працездатності, інвалідність страхувальника внаслідок нещасного випадку на території проведення бойових дій. У найближчій перспективі – розробка та удосконалення існуючих умов страхових договорів з «вторинних» наслідків війни (спрацювання мін та інших боєприпасів) в страхуванні майна та населення від нещасних випадків.

Разом з цим варто, зазначити, що станом на середину 2024 року, загальна ситуація значною мірою стабілізувалася. У 1 кварталі 2024 року обсяги валових страхових платежів зросли до 11,7 млрд грн, що є значним досягненням. Зокрема страхування життя продемонструвало зростання на 18% (до 1,3 млрд грн). При цьому, загальна кількість компаній, що здійснює діяльність у сфері страхування життя скоротилась ще на одну, у порівнянні з попереднім роком, що є негативним сигналом [3].

Сьогодні важливим завданням є надання, з боку держави, певних економічних, податкових преференцій в довгостроковому страхуванні життя. Зацікавленість населення в укладанні договорів накопичувального страхування життя має стимулюватися і страховими компаніями за рахунок збільшення рівня прибутковості. Оцінюючи привабливість страхування життя, потенційні страхувальники порівнюють його рівень прибутковості за полісами з прибутковістю за альтернативними варіантами інвестування, наприклад, банківськими депозитними накопиченнями або інвестиційними фондами, і обирають, як правило, не на користь страхування. Важливим у налагодженні страхування життя і його реформування являється узгодження національного законодавства та європейських стандартів, щодо державного регулювання ринку страхування [4; 5].

Іншим важливим аспектом є ретельний моніторинг інвестиційного портфеля. Постійне відстеження його структури дозволяє уникнути ризику знецінення активів та своєчасно коригувати розподіл коштів для збереження їхньої вартості та забезпечення стабільного доходу. Ефективне управління портфелем дає змогу страховим компаніям підтримувати фінансову стабільність та забезпечувати виконання зобов'язань перед клієнтами.

Крім того, страховики мають бути готові оперативно реагувати на коливання процентних ставок і зміну дохідності інвестицій. Така гнучкість дозволяє мінімізувати ризики та адаптувати стратегію до економічних змін, зберігаючи конкурентні переваги та забезпечуючи стабільні виплати застрахованим особам.

Ключові слова: страхування життя; страхові послуги; ринок; страхові компанії; моніторинг.

Список використаних джерел

1. Статистика страхового ринку України. URL: <https://forinsurer.com/stat>
2. Ключові тенденції страхового ринку України у 2023-2024 роках. Упевнений рух до Європейського Союзу. URL: <https://www.nasu.com.ua/klyuchovi-tendenciyi-strahovogo-ryнку-u/>
3. Страховий ринок України. Підсумки 2023 року. URL: <https://insa.com.ua/blog/strahovyy-ryнок-ukrayiny-pidsumky-2023-roku/>
4. Шірінян Л.В. Нова методика визначення конкурентної позиції компанії зі страхування життя на ринку страхування. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка». Острог: Вид-во НаУОА, березень 2024. № 32(60). С. 115-120.
5. Житар М. (2024). Тенденції розвитку страхового ринку України в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство, 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-24>